

Súd: Najvyšší správny súd SR
Spisová značka: 7Ssk/62/2024
Identifikačné číslo súdneho spisu: 3022200365
Dátum vydania rozhodnutia: 28. 05. 2025
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Michal Novotný
ECLI: ECLI:SK:NSSSR:2025:3022200365.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky v senáte zloženom zo sudcov: Michal Novotný ako predseda senátu a JUDr. Jana Martinčeková a JUDr. Petra Vysaníková (sudkyňa spravodajkyňa) ako členky senátu vo veci žalobcu: U.. A. O.D., T., E.. X. L. XXXX, D. XXXX/XX, Z., proti žalovanému: Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny, pracovisko Žilina, J. M. Hurbana 16, Žilina, o preskúmanie rozhodnutia zo 4. októbra 2022, č. UPS/US7/SSVODPPKPC1/SOC/2022/10843, o kasačnej sťažnosti žalovaného proti rozsudku Správneho súdu v Banskej Bystrici č. k. TN-29Sa/23/2022 z 8. apríla 2024 takto

rozhodol:

Rozsudok Správneho súdu v Banskej Bystrici č. k. TN-29Sa/23/2022-139 z 8. apríla 2024 sa zrušuje a vec sa mu vracia na ďalšie konanie.

odôvodnenie:

I.

Administratívne konanie a konanie pred správnym súdom

1. Z administratívnych spisov žalovaného vyplýva, že Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Považská Bystrica ešte v roku 2010 priznal a poskytol žalobcovi peňažný príspevok na kúpu osobného motorového vozidla s automatickou prevodovkou podľa § 34 ods. 7 zákona č. 447/2008 Z. z. o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia v znení neskorších predpisov. Pri svojom rozhodnutí vyšiel z lekárskeho posudku svojej posudkovej lekárky zo 14. júna 2010, podľa ktorého mal žalobca od roku 2009 výraznú ataxiu postoja a chôdze, zníženú citlivosť končatín, poruchu vibračnej citlivosti, polohocitu a akcentované myotatické reflexy. Preto posudková lekárka uznala, že žalobca je fyzickou osobou s ťažkým zdravotným postihnutím. Pretože žalobca trpel na stredne ťažkú triparézu pri myelóze, mal funkčnú poruchu chrbtice, bol podľa nej jednak odkázaný na individuálnu prepravu osobným motorovým vozidlom, jednak nebol schopný ovládať tri pedále (len dva), čo odôvodňovalo úpravu v podobe automatickej prevodovky.

2. Dňa 10. decembra 2018 žalobca znova požiadal úrad práce o poskytnutie rovnakého peňažného príspevku. Úrad práce svojím rozhodnutím z 13. februára 2019 nevyhovel tejto žiadosti a žalovaný svojím rozhodnutím z 10. júna 2019 potvrdil toto rozhodnutie. V komplexnom posudku z 27. mája 2019 žalovaný síce uznal žalobcu naďalej za ťažko zdravotne postihnutého, no nie za odkázaného na individuálnu prepravu osobným motorovým vozidlom. Najvyšší súd Slovenskej republiky však rozsudkom sp. zn. 7 Sžsk 17/2020 z 25. novembra 2020 zrušil toto rozhodnutie a uložil žalovanému, aby sa riadne vyrovnal s tým, či zdravotné postihnutie žalobcu mu umožňuje využívať prostriedky hromadnej prepravy na rovnakom základe s ostatnými fyzickými osobami. Nato úrad práce (po zrušení jeho rozhodnutia z 13. februára 2019 rozhodnutím žalovaného zo 14. januára 2021) v novom komplexnom posudku z 31. augusta 2021 znova ustálil, že žalobca nie je odkázaný na individuálnu prepravu osobným motorovým vozidlom. Nepreukázali sa totiž podmienky § 14 ods. 6 písm. a) až c) zákona č. 447/2008 Z. z., osobitne ťažké poruchy zvieráčov, pretože žalobca nepredložil správu o urodynamickom a gastroenterologickom

vyšetrení. Preto mu úrad práce novým rozhodnutím z 27. septembra 2021 znova nepriznal žiadaný príspevok na kúpu osobného motorového vozidla s automatickou prevodovkou.

3. Žalobca podal odvolanie aj proti tomuto rozhodnutiu. Žalovaný v odvolacom konaní na základe lekárskeho posudku z 5. septembra 2022 v komplexnom posudku z 27. septembra 2022 dospel k záveru, že žalobca predsa len je odkázaný na individuálnu prepravu osobným motorovým vozidlom kvôli ťažkej poruche zvieráčov [§ 14 ods. 6 písm. c) zákona č. 447/2008 Z. z.]. Dodal, že je v sledovaní neurológa pre syndróm kvadruparézy stredne ťažkého stupňa s akcentom na dolných končatinách pri funikulárnej myelóze. Liečbou sa však zlepšila citlivosť a koordinácia pohybov končatín, takže žalobca je schopný ovládať tri pedále automobilu. Okrem toho ustálil, že žalobca je poberateľom starobného dôchodku a je jediným spoločníkom a konateľom spoločnosti BETTO, s.r.o. Na základe pracovnej zmluvy z 25. augusta 2022 mal od 1. decembra 2022 vykonávať prácu pre Bartošek, s.r.o., dva dni v týždni v Púchove (s miestom vzdialeným cca 500 m od svojho bydliska) a na výkon práce mal používať svoje vlastné osobné motorové vozidlo, žiadne však nevlastní. Na základe toho žalovaný navrhol kompenzovať sociálne dôsledky ťažkého zdravotného postihnutia žalobcu nie peňažným príspevkom na kúpu osobného motorového vozidla, ale peňažným príspevkom na prepravu podľa § 36 zákona č. 447/2008 Z. z. Ten považoval za vhodnejšiu formu kompenzácie aj vzhľadom na účelné vynakladanie prostriedkov štátneho rozpočtu. Na základe toho žalovaný preskúmaným rozhodnutím zo 4. októbra 2022 zamietol odvolanie žalobcu.

4. Správny súd v Banskej Bystrici rozsudkom sp. zn. TN-29Sa/23/2022 z 8. apríla 2024 zrušil preskúmané rozhodnutie podľa § 191 ods. 1 písm. d) SSP. V zhode so žalovaným vyšiel z toho, že žalobca je podľa § 14 ods. 6 zákona č. 447/2008 Z. z. odkázaný na individuálnu prepravu osobným motorovým vozidlom. Správny súd zdôraznil, že v lekárskom posudku aj v komplexnom posudku žalovaný zo správ neurológa, podľa ktorých je u žalobcu „taxia správna, taktilná citlivosť symetrická, vyvodil, že liečbou sa zlepšila citlivosť a koordinácia pohybov žalobcových dolných končatín. Túto formuláciu však neurológ opakoval v správach už od júla 2015, no nezmieňoval sa v nich, že by sa zlepšila citlivosť a koordinácia pohybov. Naopak, v každej uvádzal rovnakú diagnózu - syndróm kvadruparézy stredne ťažkého stupňa s akcentom na dolných končatinách pri funikulárnej myelóze. Práve na základe tejto diagnózy posudková lekárka v roku 2010 dospela k opaku, teda, že žalobca nie je spôsobilý ovládať tri pedále (iba dva). Podľa správneho súdu sa teda posudkový lekár, ktorého závery žalovaný prevzal preskúmaného rozhodnutia, v lekárskom posudku z 5. septembra 2022 nedostatočne vyrovnal s otázkou, či a kedy sa žalobcov zdravotný stav zlepšil natoľko, aby už nespĺňal podmienky na poskytnutie peňažného príspevku na kúpu motorového vozidla s automatickou prevodovkou.

II.

Kasačná sťažnosť a vyjadrenie k nej

5. Včas podanou kasačnou sťažnosťou sa žalovaný domáha zrušenia tohto rozsudku. Na úvod pripomenul, že v roku 2010 sa žalobcovi priznal a vyplatil peňažný príspevok na kúpu osobného motorového vozidla s automatickou prevodovkou, pretože charakterom postihnutia spĺňal legislatívne kritériá odkázanosti naň. Podľa lekárskeho posudku z 5. septembra 2022 je žalobca naďalej odkázaný na individuálnu prepravu osobným motorovým vozidlom. Žalovaný však po zvážení všetkých okolností odporučil ako vhodnú formu kompenzácie v oblasti mobility peňažný príspevok na prepravu, pretože viac zodpovedá účelnej forme kompenzácie tak zo sociálneho, ako aj ekonomického hľadiska v porovnaní s príspevkom na kúpu osobného motorového vozidla. Zdôraznil, že posúdenie vhodnosti a účelnosti konkrétnej formy kompenzácie patrí úradu práce, sociálnych vecí a rodiny resp. žalovanému, ktoré pri ich navrhovaní vychádzajú z komplexného posúdenia fyzickej osoby (tzn. podmienok medicínskeho aj nemedicínskeho charakteru). Z uvedených dôvodov považoval žalovaný lekársky posudok z 5. septembra 2022 a komplexný posudok z 27. septembra 2022, ktoré boli podkladom preskúmaného rozhodnutia, za dostatočne odôvodnené. Z nich podľa neho vyplýva, že v porovnaní s rokom 2009 sa žalobcom zdravotný stav stabilizoval a zlepšila sa jeho mobilita. Na individuálnu prepravu osobným motorovým vozidlom je odkázaný kvôli inkontinencii moču a stolice ťažkého stupňa. Citlivosť a koordinácia pohybov končatín sa zlepšila, a preto je schopný ovládať tri pedále automobilu a nie je odkázaný na automatickú prevodovku. Podľa názoru žalovaného je to vyčerpávajúcou a zákonnou odpoveďou na otázku, prečo žalobca nie je odkázaný na úpravu osobného motorového vozidla podľa § 14 ods. 5 zákona č. 447/2008 Z. z., ktorou sa v zmysle § 34 ods. 7 cit. zák. rozumie aj automatická prevodovka.

6. Žalobca navrhol zamietnuť kasačnú sťažnosť. Účelové a zaujaté tvrdenia žalovaného sú podľa neho vyvrátené listinnými dôkazmi vrátane citovaných stanovísk z rozsudku najvyššieho súdu. Podotkol, že žalovaným odporúčaná forma kompenzácie je pre neho nezodpovedajúca, neúčelná, sociálne

neefektívna a neekonomická. Pri možnej výške kompenzácie na taxík 120 € mesačne by za šesť rokov vyčerpal kompenzáciu 8.640 €, čo je viac ako najvyšší príspevok na kúpu osobného automobilu s automatickou prevodovkou (8.298,48 €). V závere odkázal na čl. 20 Dohovoru OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím (č. 317/2010 Z. z.), podľa ktorého sa aj Slovenská republika ako zmluvná strana zaviazala, že prijme účinné opatrenia na zabezpečenie osobnej mobility s najväčšou možnou nezávislosťou pre osoby so zdravotným postihnutím, a to aj tým, že uľahčí osobnú mobilitu osôb so zdravotným postihnutím takým spôsobom a v takom čase, aký si zvolia ony samy, a to za prijateľné ceny. V tejto súvislosti konštatoval, že napriek svojmu zdravotnému postihnutiu sa snaží žiť plnohodnotne v rámci svojich možností a požadovaný peňažný príspevok by mu zmiernil znevýhodnenie, s ktorým sa ako osoba so svojim zdravotným postihnutím často stretáva.

III.

Posúdenie veci kasačným súdom

7. Najvyšší správny súd Slovenskej republiky ako súd kasačný (§ 438 ods. 2 SSP) preskúmal napadnutý rozsudok v celom rozsahu (§ 453 ods. 1 SSP) a predchádzajúce konanie pred správnym súdom bez nariadenia pojednávania (§ 455 SSP) v medziach uplatnených sťažnostných bodov (§ 453 ods. 2 SSP).

8. Predmetom prieskumu v prerokúvanej veci je rozhodnutie, ktorým žalovaný a úrad práce nepriznali žalobcovi ním žiadaný peňažný príspevok na kúpu osobného motorového vozidla s automatickou prevodovkou podľa § 34 ods. 7 zákona č. 447/2008 Z. z. Z uvedeného ustanovenia, ktoré je systematicky zaradené v paragrafe, ktorý upravuje príspevok na kúpu motorového vozidla, vyplýva, že na to, aby bolo možné poskytnúť tento príspevok, musí byť osoba odkázaná na úpravu osobného motorového vozidla, ktorou je automatická prevodovka. Zároveň však podľa § 34 ods. 1 cit. zák. platí, že príspevok na kúpu osobného motorového vozidla možno všeobecne poskytnúť len fyzickej osobe s ťažkým zdravotným postihnutím, ktorá je odkázaná na individuálnu prepravu osobným motorovým vozidlom. Ako správne zdôraznil žalovaný v kasačnej sťažnosti, predpokladom poskytnutia peňažného príspevku na kúpu osobného motorového vozidla s automatickou prevodovkou sú tak v skutočnosti dve odkázanosti - jednak na individuálnu prepravu osobným motorovým vozidlom v zmysle § 14 ods. 6 cit. zák., jednak odkázanosť na úpravu tohto motorového vozidla v podobe automatickej prevodovky v zmysle § 14 ods. 5 cit. zák. (porov. aj § 35 ods. 1 cit. zák.).

9. Jednotlivé druhy odkázanosti v zmysle § 14 zákona č. 447/2008 Z. z. sú prejavmi sociálnych dôsledkov ťažkého zdravotného postihnutia, ktorými podľa § 2 ods. 2 cit. zák. je znevýhodnenie, ktoré má fyzická osoba z dôvodu jej zdravotného postihnutia v porovnaní s fyzickou osobou bez zdravotného postihnutia rovnakého veku, pohlavia a za rovnakých podmienok a ktoré nie je schopná z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia prekonať sama. Práve zmiernenie alebo prekonanie tohto sociálneho dôsledku je podľa § 2 ods. 1 cit. zák. účelom kompenzácie v jednotlivých oblastiach podľa § 5 cit. zák., medzi ktoré patrí aj oblasť mobility a orientácie. V tejto oblasti sa podľa § 6 ods. 1 kompenzuje (aj) znížená pohybová schopnosť (teda obmedzená schopnosť samostatne sa premiestňovať v dôsledku narušenia telesných funkcií, zmyslových funkcií alebo duševných funkcií, porov. § 6 ods. 2) a účelom takejto kompenzácie je zmierniť alebo prekonať znevýhodnenia v prístupe k veciam osobnej potreby, k stavbám a uľahčiť orientáciu a premiestňovanie sa. Ak je teda fyzická osoba odkázaná na individuálnu prepravu v zmysle § 14 ods. 6 zákona č. 447/2008 Z. z., znamená to, že kvôli svojmu zdravotnému postihnutiu je obmedzená jej schopnosť premiestňovať sa prostriedkami verejnej hromadnej dopravy. Ide teda o sociálny dôsledok v oblasti mobility a orientácie, ktorý sa podľa cit. § 2 ods. 1 môže kompenzovať niektorým peňažným príspevkom, ktorý svojím účelom umožní zmierniť alebo prekonať tento sociálny dôsledok (teda zlepšiť pohybovú schopnosť fyzickej osoby takým prostriedkom prepravy, v ktorom sa bude môcť prepravovať namiesto nedostupnej verejnej dopravy).

10. Posúdenie sociálnych dôsledkov v jednotlivých oblastiach kompenzácie a návrh druhu príslušného peňažného príspevku na kompenzáciu je podľa § 15 ods. 1 zákona č. 447/2008 Z. z. obsahom komplexného posudku, ktorý vychádza z lekárskeho posudku a sociálneho posudkového záveru. Nárok na peňažný príspevok nevzniká priamo na základe zákona, ale podľa § 43 ods. 1 cit. zák. až právoplatným rozhodnutím o jeho priznaní. O jeho priznaní sa rozhoduje v konaní podľa § 55 cit. zák., a to práve na základe komplexného posudku (§ 55 ods. 6). Judikatúra (napr. rozsudky najvyššieho súdu sp. zn. 7 Sžsk 46/2020, 9 Sžsk 48/2020, 9 Sžsk 70/2019) už opakovane vyslovila, že peňažný príspevok je fakultatívnou dávkou a rozhodnutie o ňom je vecou správnej úvahy príslušného orgánu verejnej správy, ktorý na základe návrhu v komplexnom posudku rozhoduje o tom, aká forma kompenzácie sociálneho dôsledku je najvhodnejšia. Podľa § 27 ods. 2 a 3 SSP správny súd pri takomto rozhodnutí preskúmava len to, či také rozhodnutie nevybočilo z medzí a hľadísk ustanovených zákonom, no neposudzuje jeho účelnosť, hospodárnosť ani vhodnosť. Inak povedané, správny súd môže preskúmať len to, či úrad práce a žalovaný pri navrhovaní a rozhodovaní o peňažnom príspevku na kompenzáciu nevybočili z

medzi a hľadísk, ktorými podľa zákona č. 447/2008 Z. z. sú predmet a účel kompenzácie v jednotlivých oblastiach a jednotlivých peňažných príspevkov. Pokiaľ však nezistí takéto pochybenie nezistí a nenájde ani nedostatky zisteného skutkového základu pre takúto úvahu, nemôže správny súd nahradiť úvahu orgánov verejnej správy vlastnou úvahou o tom, že určitý peňažný príspevok by bol vhodnejší.

11. Ako už bolo zdôraznené, v prerokúvanej veci je žalobca osobou s ťažkým zdravotným postihnutím a podľa posledného komplexného posudku z 27. septembra 2022 je odkázaný na individuálnu prepravu osobným motorovým vozidlom podľa § 14 ods. 6 písm. c) zákona č. 447/2008 Z. z. Rovnako z komplexného posudku plynie, že táto odkázanosť je prejavom sociálnych dôsledkov jeho zdravotného postihnutia v oblasti mobility a orientácie, a preto žalovaný navrhol kompenzovať ich peňažným príspevkom na prepravu. Podľa § 36 ods. 1 cit. zák. možno tento peňažný príspevok poskytnúť osobe, ktorá je odkázaná na individuálnu prepravu osobným motorovým vozidlom. Rovnaká odkázanosť je však predpokladom poskytnutia aj iného príspevku - príspevku na kúpu osobného motorového vozidla podľa už cit. § 34 ods. 1 cit. zákona. Sociálny dôsledok ťažkého zdravotného postihnutia, ktorý sa prejavuje odkázanosťou na individuálnu prepravu, tak možno kompenzovať minimálne dvoma príspevkami - príspevkom na prepravu a príspevkom na kúpu osobného motorového vozidla. Voľba medzi nimi je v zmysle podaného výkladu otázkou správnej úvahy úradu práce a žalovaného, ktorí tak v zákonných medziach a na základe zákonných hľadísk môžu poskytnúť jeden či druhý.

12. Ako vyplýva z výkladu v odseku 8 tohto rozsudku, peňažný príspevok na kúpu osobného motorového vozidla predpokladá dve odkázanosti, medzi ktorými je aj odkázanosť na individuálnu prepravu osobným motorovým vozidlom. Aj poskytnutie tohto príspevku tak podlieha prvotnej správnej úvahe o tom, či táto odkázanosť sa vôbec bude kompenzovať kúpou motorového vozidla alebo príspevkom na prepravu. Ak teda v prerokúvanej veci žalovaný dospel k záveru, že túto odkázanosť nebude kompenzovať príspevkom na kúpu motorového vozidla, ale iným príspevkom (na prepravu), potom nebolo potrebné sa podrobne zaoberať otázkou, či žalobca bol alebo nebol odkázaný na úpravu takéhoto (ešte len plánovaného) vozidla v podobe automatickej prevodovky. Žalobca totiž nežiadal poskytnutie len príspevku na úpravu osobného motorového vozidla, ktoré už vlastní, o automatickú prevodovku. Žiadal v prvom rade o príspevok na kúpu motorového vozidla, ktoré sa malo ešte dodatočne upraviť o automatickú prevodovku. Úvaha nad tým, či takú úpravu má alebo nemá mať, však v zmysle podaného výkladu mala zmysel až v okamihu, keby žalovaný bol dospel k záveru, že sociálny dôsledok žalobcu treba vôbec kompenzovať príspevkom na kúpu motorového vozidla a nie príspevkom na prepravu.

13. Podľa § 53 ods. 1 zákona č. 447/2008 Z. z. sa na konanie podľa tohto zákona vzťahuje zásadne zákon č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) v znení neskorších predpisov, ktorý náležitosti rozhodnutia upravuje v § 47. Podľa § 47 ods. 3 v odôvodnení správny orgán uvedie (okrem iného), ktoré skutočnosti boli podkladom na rozhodnutie, akými úvahami bol vedený pri hodnotení dôkazov, ako použil správnu úvahu pri použití právnych predpisov, na základe ktorých rozhodoval. Okrem toho judikatúra už vyslovila, že vzhľadom na § 55 ods. 6 zákona č. 447/2008 Z. z. v zásade neprekáža, ak správny orgán do odôvodnenia rozhodnutia preberie obsah a závery komplexného posudku (porov. rozsudok tunajšieho súdu sp. zn. 7 Ssk 53/2023, č. 84/2024 ZNSS). Odôvodnenie rozhodnutia (prípadne prebraté z komplexného posudku) sa musí vzťahovať k otázkam, o ktorých sa rozhodovalo, a len vo vzťahu k nim je tak možné posudzovať prípadný nedostatok dôvodov. Žalovaný v prerokúvanej veci nepriznal žalobcovi žiadaný príspevok už preto, že na kompenzácie sociálnych dôsledkov, ktorých prejavom je odkázanosť na individuálnu prepravu, zvolil príspevok na prepravu namiesto príspevku na kúpu osobného motorového vozidla. Potom bol povinný v odôvodnení uviesť rozhodujúce skutočnosti a vysvetliť správnu úvahu, na základe ktorej uprednostnil práve zvolenú formu kompenzácie. Naopak, otázka, či je vhodné, aby vozidlo, ktorého kúpu nepovažoval za vhodnú, malo ešte aj automatickú prevodovku, bola z hľadiska dôvodov jeho rozhodnutia logicky nerozhodná.

IV.

Záver

14. Na základe uvedených úvah sa kasačný súd nestotožňuje so záverom správneho súdu, že preskúmané rozhodnutie je nepreskúmateľné pre nedostatok dôvodov v otázke, či sa zdravotný stav žalobcu zlepšil natoľko, že nepotrebuje automatickú prevodovku. Kasačná sťažnosť žalovaného je tak v zmysle uplatneného dôvodu podľa § 440 ods. 1 písm. g) SSP dôvodná, a preto kasačný súd podľa § 462 ods. 1 SSP napadnutý rozsudok rozsudkom (§ 457 ods. 1 SSP) zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 462 ods. 1 SSP).

15. Správny súd bude o správnej žalobe žalobcu ďalej konať viazaný právnym názorom vysloveným v tomto rozsudku (§ 469 SSP). V súlade s tým sa teda bude zaoberať predovšetkým otázkou, či zo zákonných hľadísk a medzi obstojí záver žalovaného, že pre žalobcu je vhodnejšia kompenzácia peňažným príspevkom na prepravu než peňažným príspevkom na kúpu osobného motorového vozidla.

16. Trovy konania o tejto kasačnej sťažnosti sú súčasťou trov konania, o ktorých podľa § 467 ods. 3 SSP rozhodne správny súd v novom rozhodnutí.

17. Tento rozsudok prijal senát pomerom hlasov 3:0 (jednomyseľne).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.